

**Questiones spiritualis [con]iuiuij delicias preferentes,
super euangelijs tam de te[m]pore [quam] de sanctis**

Johannes <de Turrecremata>

Lyon, 18. Jan. 1509

Dominica xxiii. post trinitatem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70506](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70506)

Dominica. xxiiij. post trinitatem.

sunt diceret esse licitum. videres
esse contrarius libertati popu-
li et diuino honori. et sic incur-
ret malinosetiam populi. et ideo
christus cognita nequitia eorum.
ait. Quid me temptatis hypocri-
te. quasi diceret. Non queritis ve-
ritatem addiscere sed me verbis
capere. et propter hoc eos vocat
hypocritas. quia aliud petebant
et aliud intendebant. ¶ Ad ratio-
nes in oppositum. ¶ Ad primam
respondetur. negando conseque-
tiam. Et ratio est. quia christus
non reprehendat eos de verbis
illis quia vera erant. sed quia per
ea aliud pretendebant. scilicet eum
in verbis capere. sicut dictum est.
¶ Ad secundam respondetur. ne-
gando minorem. quia isti simu-
lauerunt personas volentium ad-
discere veritatem. cum tamen ipse
essent persone non que quereret
veritatem sed que velint decipe-
re et verbis capere hominem.
¶ Ad tertiam respondetur. ne-
gando consequentiam. Et ratio
est. quia licet non omnis simula-
tio aut hypocrisis sit peccatum
mortale. Ita tamen erant sicut
dicimus de mendacio quod est pec-
catum mortale quando est perni-
ciosum. sic hypocrisis est pecca-
tum mortale quando est pernicio-
sa cedens in nocumentum alte-
rius persone. cuius erat ista pha-
riseorum hypocrisis cum cederet
in nocumentum persone christi.
quia ad capiendum eam verbis
ordinata erat.

Dominica
xxiiij. est enan-
gelium. Lo-
quere iesuac.
Matt. x. tr.
Et quod in euan-
gelio sit men-
tio de duobus miraculis potest
disputari de utroque. ¶ Circa pri-
mum. vtrum sine tactu diuine gra-
tie potest anima resuscitari de
morte peccati. ¶ Secundo. vtrum
tactus siue infusio gratie preco-
dat expulsionem peccati. ¶ Ter-
tio. vtrum conuenientius attri-
buatur fidei operatio miraculo-
rum quam alteri virtuti.

D primam
questionem sic
proceditur. Et
videtur quod sine
tactu ac infu-
sione gratie pos-
sit anima resu-
scitari de morte peccati. ¶ Pri-
mo sic. Minus videtur esse resus-
cicare animam de morte pecca-
ti ad vitam quam est creare de nouo
animam. sed deus creat et dat vi-
tam anime naturalem sine me-
rito ergo pariter hic. ¶ Secundo
sic. Ysa. xliij. Dicit dominus Ego sum
qui deleo iniquitates tuas pro-
pter me. ergo expulsio mortis
peccati est ante omnem infusio-
nem gratie. ¶ Tertio sic. abachuc
ij. Iustus ex fide vivit. ergo vivi-
ficare conuenit fidei. non ergo
est effectus gratie proprius. ¶ In

oppositum arguitur ex euange-
lio. ubi dicitur. Impone manus
super eum et uiuet. Et sequitur.
Tenuit manum eius et surrexit
puella. ¶ Respondeo dicendum.
quod sine tactu siue infusione diu-
ine gratie non resuscitatur a iam
a morte peccati. Præ ista cōcla-
sio. Deus in creatura rationali
est principium uite spiritualis.
Unde Act. xvij. In ipso uiuim⁹
mouemur et sumus. sed primus
quo uiuit anima rationalis per
deum est gratia. ergo gratia ui-
uificat. ¶ Item. culpa mortifi-
catur anima. ergo uiuificatur a
contrario illius. scz gratia ergo
et. Ubi notandū iuxta alexandrū
de haliis quod gratia est similitudo
pme veritatis et similitudo sum-
me bonitatis. Scdm quod est simi-
litudō prime veritatis compara-
tur ad animā ut lux. Secundum
vero quod est similitudo summe bo-
nitatis comparatur ad animā
ut vita. Et ita habetur in iobe.
Job. i. quod uerbum erat uita et lux
hominū lucens in tenebris. et
ideo gratia quod est similitudo ei⁹
comparatur ad animā ut lux et
uita. In quō autē gratia et lux
comparatur ad animā. primo
remouet ab ea dissimilitudinez
lucis eterne. et quōtum ad hoc est
effectus eius purgare. Scdo di-
sponit eam simili dispositione
ut possit similis esse in actu et
tunc dicitur ipsum illuminare.
ultimo informat ipsam. et tunc
picit eā perficere. Scdm autez

quod gratia est similitudo summe
bonitatis comparatur ad animā
ut uita. quia sic comparatur ad
eam ut amor. et ille amor impres-
sus uita est qua iam uiuit deo. et
sim hunc modū actus gratie est
uiuificare. ¶ Ad rationes in op-
positū. ¶ Ad primā responderetur
negando pñam. Et ratio est. Tū
primo quia presupponi uidetur
in argumēto quod gratia se habeat
in uiuificatione aie sicut agens
medium. et hoc nō est uerum. sed
se habet ut causa formalis qua
peccatū expellit. sicut ignis frī-
gus aufert et inducit calorem in
subiecto tāto. nō sicut instrumē-
to sed sicut forma p̄traria. Tum
secūdo. non est uerum quod dicitur
in minori. quia in creatione etiā
forma naturalis est qua res for-
mata esse formaliter accipit vel
etiā ipsum quo est quicquid fit
illud. ¶ Ad scdam respōdetur ne-
gando pñam. Et ratio est. quod so-
lus deus delet peccata effectiue
formaliter delet ipsa grā. Deus
autem nullius est forma p̄fecti-
ua. ¶ Ad tertiā respōdetur negā-
do p̄sequentia. Et ratio est. quia
uita spiritualis ipsius anime est
ipsius grē effectus per se. Ip̄s⁹
autem fidei et caritatis ratione
gratie in quibus manifestat ui-
ta quasi per sensum. sicut mani-
festatur in uita in corpore p̄ sen-
sum et motū. sic uita gratie ma-
nifestatur per motum fidei sicut
per sensum et per motum carita-
tis sicut per motum.

D secundas

questiones sic
precedit. Et vi
detur quod remo
tio siue expul
sio culpe pre
cedat tactum

siue infusione gratie. ¶ Primo
sic. ex presenti euangelio. ubi pri
mo quod christus tactu sue manus resu
scitaret puellam expulit turbam tu
multuantes. Unde gregori. libro
moralium dicit. Foris aut turba
ehicitur ut pulla suscitetur. quia
nisi prius a secretoribus cordis
expellatur secularium multitudo
curarum anima que in se late
ret mortua non resurgit. et ita ut
glossa hic innuit. non introducitur
gratia nisi expulsa culpa. ¶ Se
cundo sic. remissio culpe et infu
sio gratie se habent sicut illumi
natio et purgatio. sed purgatio
precedit illuminationem sicut dicitur
in dicitur. ergo et remissio siue expul
sio culpe precedit gratie infusio
nem. ¶ Tertio sic. in quolibet mo
tu recessus a termino a quo pre
cedit accessum ad terminum ad
quem. vel tempore si est motus suc
cessiuus. vel natura si sit mutatio
subita. scilicet iustificatio siue vi
uificationis terminus a quo est culpa.
terminus ad quem est gratia quae iustifica
tur anima. ergo expulsio culpe
precedit infusionem gratie. ¶ In
oppositum arguitur. causa natura
liter precedit effectum. sed infu
sio gratie est causa expulsionis

culpe. quia infundendo gratiam
deus peccata dimittit. infundendo
vitam fugat mortem. ergo infu
sio gratie precedit. ¶ Respondeo
dicendum sicut alius et alium respec
tum infusio gratie precedit et
sequitur. ¶ Pro quo notandum
sicut sanctum thomam. (iii. sen. di.
xvii. q. i. ar. iiii. q. i.) Quod omnis prioritas
sicut ordinem nature aliquo mo
do reducitur ad ordinem cause et
causati. quia principium et causa
idem sunt. In causis autem con
tingit quod idem est causa et causa
tum sicut diuersum genus cause.
ut patet in philosophia. et quinto me
thaphisicorum sicut ambulatio est cau
sa efficiens sanationis. et sanatio
est causa finalis ambulatiois. Et
ita similiter de habitu dicitur quod est
materiam et formam. quia sicut genus
cause materialis materia
est causa forme quasi sustentans
ipsam. et forma est causa mate
rie quasi faciens esse actu sicut genus
cause formalis. Et patet autem
cause materialis se tenet secundum
quandam reactionem omnino illud
per quod materia efficitur. propria
hominis forme sicut sunt dispositio
nes et remotiones impedimen
torum. et ideo in generatione na
turali quae corruptio unius est ge
neratio alterius per hoc quod for
ma unius introducit et alia expel
litur remotio forme preexisten
tis se tenet ex parte cause mate
rialis. et ideo sicut ordinem cause
materialis precedit naturaliter
introductionem alterius forme.

Sed fm ordinem cause forma-
lis econverso. quia forma finis
et agens coincidunt in idem nu-
merovel specie ideo etiam in or-
dine cause efficiētis introductio
forme prior est. qz forma intro-
ducta est similitudo forme agen-
tis per quam agēs agit. Et simi-
liter in ordine cause finalis. qz
natura principaliter intendit in-
troductionē forme. et ad hanc or-
dinat expulsiōē omnis eius cū
quo nō potest stare forme intro-
ductio. Sū cum gratie infusio et
remissio culpe se habēt sicut in-
troductione vni forme et expulsio
alteri? cōstat qd fm ordinē cause
materialis remissio culpe pce-
dit infusione gratie. scz hz ordinē
cause formalis efficiētis fina-
lis. infusio gratie natura por est
sz expulsiō virtutū dī. opari ad
virtutū ingressum p modū cause
materialis. Ad rōnes in oppo-
situm ptz responsio ex dictis.

Tertiaz
questionez sic
pceditur. Et
videtur qd nō
attribuat cō-
uenienter fi-
dei operatio
miraculoz. **P**rimo sic. gratie
enim gratis date a virtutib? dis-
ferūt. eo qd virtutes sanctis om-
nibus sunt cōmunes. gratie gra-
tis date dīuersis distribuūt. fm
illud. i. Cor. xij. Diuisiones gra-
tiarū et. In eodē caplo dī. Alijs

datur operatio virtutuz et. ergo
facere miracula nō est attribue-
dū fidei. Si dicat qd attribuit fi-
dei sicut merenti gratie aut gra-
tis date tanq̄ exequenti. Contra
est qd dicit glo. sup illud Matt.
viij. Nōme in nomine tuo pphe-
tauim? et. qd ppbetare. virtutes
facere. demones eicere. interdū
non est meriti illius qui operat.
sed ex inuocatione nominis xp̄i
ergo nec sic est fidei attribuēdū.
Secdo sic. caritas est pncipiuz
et radix merendi. quia fides in-
formis mereri nō potest. si ergo
fidei ppter merituz attribuitur
operatio miraculoz. magis est
attribuenda caritati. **T**ertio
sic. posita causa ponit effectus.
si ergo fides est causa efficiēdi
miracula. omnes qui fidem ha-
bent miracula facerēt. qd patet
esse falsū. ergo nō est fidei mira-
cula facere. **I**n oppositū ē euā-
gelū. vbi dī. Fides tua te saluū
fecit. **R**ūdeo dicendum iuxta
sanc. thō. in li. de potētia dei. Cq.
vj. ar. it. p cōuenient virtuti fi-
dei attribuit opatio miraculoz
pz conclusio ex illo Mar. vlf. Si
gna aut eos q crediderint hec se-
quent et. Itē mat. xvij. dicit dñs.
Si habueritis fidē sicut granū
synapis dicetis monti huic. trā-
si hinc et trāsbibit. p cui? conclusio
de claratiōe notādū. qd sc̄i mira-
cula fecerūt duplicif. fm grego.
in secundo dialogozum. scz ora-
tione impetrando vt miracula
diuinitus fiant et per potētatē.

Dñica. xliiij. post trinitatem.

Utrog aut modo. fides idoneū reddit hoīem ad miracula faciēda. Ipsa em̄ meret̄ pprie vt oratio exaudiat̄ de miraculis faciēdis. Nō hac rōne videri potest. si cut em̄ in reb' naturalib' videm' q' causa vniuersali omnes particulares cause sumūt efficaciaz agendi. tñ effect' particularis r' p prius attribuit̄ cause particulari. sicut p' de virtutib' actiuis in ferioꝝ corpoꝝ respectu virtutis celestis corpis. r' de orbib' inferiorib' q' r' si sequant̄ motū pmi orbis habēt tñ singuli proprios motus. Ita est r' de virtutib' quibus meremur. nā oēs habēt efficaciaz merēdi a caritate que nos vnit deo a quo meremur r' volūtate pficit̄ p quā meremur singule tñ virtutes merent̄ singularia q' dā pnia eis pportionaliter respōdētia. sicut humilitas meret̄ exaltationē. r' paup'as regnum. Vñ qñq' caritate cessāte p actū aliarū virtutū. etiā si aliqs nihil mereat̄ ex cōdigno ex quadā tñ diuina liberalitate aliqua congrua bñficia retribunt̄ p hmoi actib' saltē in hoc mūdo. Vñ d' q' p ea q' sunt ex genere bona extra caritatē facta merēt̄ aliq' ex p'gruo interdū bonoꝝ t'paliū multiplicationē. p hunc aut̄ modū fides meret̄ miraculoꝝ operatiōnem. lz radit̄ merendi fit ex caritate. Cui' ratio potest assignari triplex. ¶ Primo quidē qz miracula sunt quedā argumēta fidei dum p ea q' naturā excedūt illoꝝ veritas cōprobat̄ q' naturalē trāscēdūt rationē. Vñ mar. vlt. d'. Illi pfecti p'dicauerūt vbiq' dño cooperanter sermonē cōfirmante sequentib' signis. ¶ Secūda ratio est. qz fides potest hinc diuine potentie innititur quā accipit̄ rationē vel mediū ad assentiendū his que supra naturā esse viderent̄. et ideo diuina potētia in operatiōe miraculoꝝ. p'cipue fidei cōsistit. ¶ Tertia ratio est. qz miracula p'ter naturales causas fiunt. fides aut̄ est que nō ex rationib' naturalibus et sensibilib' argumētū assumit. lz ex rebus diuinis. Vñ sicut paup'as rerū temporalium meret̄ diuitias spūales. r' humilitas meret̄ celestem dignitatē. Ita fides quasi contemnēdo ea que naturaliter fiunt quodāmodo miraculoꝝ opationū meret̄ q' p'ter naturalem virtutem fit. ¶ Ad rōnes in oppositū. ¶ Ad p'imas rōnes negādo cōsequentiā. Et ratio est. qz facere miracula attribuit̄ gratie gratis date. sicut principio p'imo fidei aut sicut disponenti ad hmoi gratiā consequendā. ¶ Ad cōfirmationē rōnes. negādo cōsequentiā. Et ratio est. qz lz caritas sit maior ad hmoi gratiā consequendā q' tūm ad radicē merēdi tñ ex quadā liberalitate cōgrua beneficia hmoi alijs virtutibus attribunt̄. ¶ Ad scđam rōnem. negādo cōsequentiā. Et ratio est. qz lz caritas sit maior virt' fidei largitur tamen fidei efficaciam

meredi. Fides tamen magis cogruit ad particulariter meredi miraculorum operatione. ut patet ex supradictis. Ad tertia rident. negando consequentia. Et ratio est. quia fides non est sufficiens causa ad miracula facienda. sed dispositio quedam. Sicut autem miracula sunt ordinem diuine providentie que hominibus congrua remedia pro variis causis diuersimode dispensat.

Explicitiunt questiones euangeliorum dominicalium per totum annum edite per reuerendum patrem et dominum Johannem de turre cremata. cardinale sancti fexti.

Incipiunt questiones euangeliorum de sanctis.

In festo beati Andree est euangelium. Ambulans iesus et dicit. Matt. iiii. Circa quod possunt disputari sequentes questiones.

Prima. utrum christus conuenienter vocauit ad predicationis officium petrum

et andream et iacobum zebedel et iohannem. Secunda. utrum oporteat sequentibus christum omnia temporalia relinquere. Tertia. utrum beatus andreas et alii qui secus sunt vocati hac vocacione. fuerit vocatus ad apostolatam.

Prima questiones sic procedit. Et videtur quod christus non conuenienter vocauit ad predicationis officium petrum et andream et iacobum zebedel et iohannem de quibus in euangelio. Quia simplices et indocti prohibentur eligi. ut xxxix. dist. de petro. Sed isti apostoli erant simplices et indocti. ergo conuenienter non debuerunt eligi. Secundo sic. electio ad officium quod respicit vniuersum orbem debet esse de personis de omni natione et non de vna speciali. ergo christus eligens apostolos de vna gente. scilicet de iudea videtur inconuenienter elegerit. Tertio queritur. quare magis de arte piscatoria que videtur vilior esse inter omnes elegerit eos quam de alia. In oppositum est euangelium. cui non potest subesse falsum. nec in operibus christi aliquid inconueniens. Respondeo dicendum. quod christus conuenienter elegerit petrum